

Ludmila Lochmanová: Práva na označení. Obchodní jméno, ochranné známky, označení původu výrobků

1. vyd. Praha: Nakladatelství ORAC, s. r. o. 1997, 213 s.
ISBN 80-901938-3-8

Ivo Telec

Autorka, *Ludmila Lochmanová*, prodávající a vedoucí katedry soukromého práva Právnické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci, předložila odborné veřejnosti právně pozitivistickou studii o českých právech na označení. V podtitulu jsou tato práva blíže vymezena a současně omezena jen na ta z nich, která mají absolutní právní povahu. Stranou je i tzv. právo na štít, resp. na označení provozoven a na další označení, chráněná prostředky ochrany před nekalým soutěžním jednáním, popř. chráněná zvláštními předpisy veřejného práva. Autorka se přidržela dnes již tradiční trojice práv na označení: práva firemního, známkového a označení původu výrobků.

Publikace je, vedle vlastního textu, opatřena výběrem textů platných českých právních norem a mezinárodních smluv, jimiž je Česká republika na tomto poli vázána. Výběr textů tvoří nemalou část celého díla. Není to však na škodu. Naopak, čtenář se může okamžitě orientovat a autorčiny právní názory a závěry bezprostředně konfrontovat s platnou právní normou. Kromě závěrečného obecného výběru právních norem je za každou kapitolu zařazen jejich zvláštní výběr. Seznam použité literatury je jednak závěrečný, souhrnný, jednak je zařazen formou odkazů za každou kapitolu. Vedle krátkého vytknutí obecných otázek práce obsahuje stručný závěr. Šlo by o něj resumé v některém světovém jazyce, které zatím v podobných českých dílech vesměs chybí, což znesnadňuje mezinárodní odbornou a vědeckou komunikaci. Opatření knihy chybějícím věcným rejstříkem by rovněž bylo ku prospěchu věci a zvýšilo by její užitnou hodnotu. Tato otázka je ovšem záležitostí nejen autora, ale i nakladatelské redakce.

Autorka si všímá, jak jsem již poznamenal, platné české právní úpravy práva firemního, práva známkového a práva na označení původu výrobků, a to vše v kontextu práva mezinárodního, kterým je náš stát vázán. Třeba říci, že recenzované dílo si ce nemá povahu oborově zásadního díla vědeckého, na které si budeme muset v české vědecké literatuře ještě asi delší dobu počkat, nicméně je přehled-

ně vypracováno a má značnou obsahovou hodnotu didaktickou. (Té by bylo ovšem zapotřebí podrobit i stránku formální, kupř. podle známých německých vzorů.) Recenzované dílo může bezprostředně posloužit širší čtenářské odborné obci, studenti práva nevyjímaje. Jeho výhodou je i to, že přináší některá praktická upozornění (např. u právu známkového), která mohou mít význam pro odbornou veřejnost a každodenní praxi. Autorka se nevyhýbá judikatuře. Nicméně její podrobnější zařazení a rozbor by zvýšily odbornou hodnotu recenzovaného díla.

Autorka se zabývá kupř. jednotlivými zásadami tvorby obchodního jména; zajímavá je její úvaha o zaměnitelnosti obchodního jména advokáta (s. 12). Připomíná odlišitelnost firmy zrakem i sluchem. Namísto „osobních dokladů“ (s. 14) by ale bylo přesnější hovořit u obchodního jména fyzické osoby o zápise jména a příjmení v matrice, neboť osobní odklady jsou odvozeny od tohoto zápisu. Dále se setkáme s otázkou změny, převodu a přechodu obchodního jména, s jeho užíváním a ochranou.

Kapitola o ochranných známkách je uvozena historickým ohlédnutím. Obsahuje i stručná vysvětlení některých značek z oboru duševního vlastnictví. Označení značky R v kruhu jako „neoficiální“ (s. 38) však nepovažují za správné, protože, jak autorka sama poznamenává při podrobném popisu jeho umístění, jedná se o fakultativní označení podle známkového zákona, a to i českého. Mám za to, že jde o úřední označení, byť nikoli povinné, které vyplývá ze zákona a které má veřejnoprávní povahu. Autorka dále teoreticky popisuje a člení jednotlivé funkce ochranných známek, jejich druhy apod. Zvláštní a podrobnější pozornost věnuje známkám kombinovaným.

Diskusní otázkou je, zda skutečně vystačíme s posuzováním kombinované ochranné známky jako celku, v němž působí všechny prvky dohromady, anebo, zda máme raději jít přísnější cestou posuzování každého prvku kombinované ochranné známky zvlášť (s. 52). Tuto otázku považují za právně významnou a je dobře, že na ni autorka upozornila.

Sám se spíše kloním k přísnějšímu posuzování, neboť některé obrazové prvky kombinovaných ochranných známek působí ryze účelovým a podružným dojmem. V tomto směru by bylo vhodné, aby studie byla doplněna i o rozbor správních rozhodnutí zápisných úřadů; ať úřadu domácího nebo cizího.

Jinou diskusní otázkou je věc názvoslovná: zda se v budoucím legislativním právním jazyce přiklonit k výrazu „obchodní“ známka, anebo setrvat u výrazu „ochranná“ známka, který není v dnešním světě běžný. Výraz obchodní známka podle mého názoru neznamená – z hlediska názvoslovného – druh tohoto označení, nýbrž zdůraznění toho, že jde o předmět licenčních a jiných obchodů. Jedná se o výraz, který odpovídá terminologii českého obchodního zákoníku; byť nám v něm chybí to nejpodstatnější – obchodník.

Zmínit můžeme autorčin správný poukaz na to, že české známkové právo neupravuje defenzivní (blokační) a zásobní ochranné známky (s. 56). Přes to je však z praxe známe. Proto by otázka fiktivního užívání ochranné známky stála za bližší rozvedení, včetně historického českého známkoprávního kontextu.

Jinou věcí je, že Česká republika se neúčastní zvláštní mezinárodněprávní smluvní ochrany olympijské symboliky. Proto příklad olympijských kruhů jako zápisné překážky (s. 58) nepovažuji za příklad správně zařazený z hlediska rozčlenění zákona. Nejde v tomto případě spíše o případ klamavosti?

Přínejmenším potřebným právním oživením je ta část, která pojednává o označeních původu výrobků, která bývají zastíněna ostatními právy na označení, což má i své zeměpisné a historické kořeny, jak autorka správně poznamenává.

Jestliže autorka uvádí platný text zákonné úpravy z roku 1957, která se týká chmeleřských výrobních oblastí, měl by být pro pořádek uveden i zákon č. 115/1995 Sb., o vinohradnictví a vinařství

a o změně některých souvisejících právních předpisů, resp. výňatek z něho. Rovněž tak by stálo za zmínku blíže objasnit kritéria autorčina výběru z mezinárodních smluv. Otázkou může být, proč některé z nich nebyly zařazeny. Na myslí mám např. *Smlouvu o známkovém právu* z 27. 10. 1994 (sděl. č. 199/1996 Sb.). Není jistě nutné zařazovat všechny právní akty, nicméně jde o to, aby jejich výběr byl odůvodněn, a tak mohl být recenzně přezkoumán.

Pokud jde o nakladatele, třeba, žel, říci, že k tíži nakladatelské redakce (*JUDr. Karel Haulíček*) spadá vadně zařazení díla do „edice komentovaných předpisů“. Nejedná se o okomentování právních norem ani o jejich poznámkové vydání, nýbrž o právní studii, dílem teoretického rázu, o části platného českého práva, což je zásadní rozdíl. Na vrub *Nakladatelství ORAC, s. r. o.*, spadá i to, že kniha je vadně technicky vypravena, neboť jí chybí patitul. – To však autor může jen málo či vůbec nijak ovlivnit. Navíc se jedná, žel, o poměrně častou technickou vadu některých zatím méně odborně zkušených českých nakladatelů právnícké literatury.

Bez ohledu na drobné kritické výhrady je třeba napsání a vydání recenzovaného díla přivítat. A to i poněkud opožděně, pokud jde o tuto pozdní recenzi. Jeho hlavní přínos spatřuji v tom, že dílo lze využít nejen v právní praxi, například patentového zástupce, advokáta nebo soudce, ale i pro potřeby vysokoškolské výuky části průmyslových práv; včetně také výuky na právnických fakultách. Pro čtenáře zvyklého na mnohdy obtížně srozumitelné odborné práce a na někdy až přespříliš účelový právní jazyk je četba recenzovaného díla jazykovým potěšením. To, že recenzovaná práce vyvolává odbornou diskusi nad některými tématy, není na závadu. Naopak, může to být užitečné i pro další vývoj částí českého práva a pro jeho aplikaci. Recenzovaná práce je v tomto ohledu podnětná.